

Volume: 12 Issue: 1 Year: 2015

Determination of the recreational park users satisfactions and dissatisfactions factors

Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesi

Güney Çetinkaya¹
Alparslan Erman²
Meryem S. Uzun³

Abstract

The aim of this study was to determine the satisfaction and dissatisfaction factors of the park users. The survey applied on Atatürk Culture Parks, Karaalioğlu Parks and Kepez Urbun Forest which have been selected as the sample areas in three different regions of Antalya. 600 subject were (303 female, 297 male) carried out in this study. Uzun's (2005) questionnaire which prepared to Dawson, Newman & Watson (1997) and Newman & Dawson's (1998) studies were used to the determined of user's satisfaction and dissatisfaction factors in the study. Frequency and percentage analysis were used to analyze participant demographic traits and park user's characteristics. Independent sample t-test and Oneway Anova tests were used to assess the mean differences in user's satisfaction and dissatisfaction factors with participant demographic traits and users characteristics. According the findings were park participants' age range is 26-40, level of education is high

Özet

Çalışmanın amacı, rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının, park kullanımlarına yönelik memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesidir. Bu çalışmada, Antalya ili merkezinde 3 farklı bölgede bulunan Atatürk Kültür Parkı, Karaalioğlu Parkı ve Kepez Kent Ormanı örneklem alanları olarak seçilmiştir. Her bir alanda 200 olmak üzere toplamda 600 (303 kadın, 297 erkek) kişiye anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmada park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerini belirlemek amacıyla Uzun'un (2005), Dawson, Newman ve Watson'un (1997) ve Newman ve Dawson'un (1998) çalışmalarından yararlanılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri ve park kullanım özelliklerinin analizinde frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Park alanlarına ait memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörleri ile demografik özellikler ve park kullanım özellikleri arasındaki farkları ortaya koymak için Bağımsız Örneklem t-testi ve Tek Yönlü ANOVA analizi yapılmıştır.

¹ Ph.D., Akdeniz University, School of Physical Education and Sport, Sport Management Department, gsetinkaya@akdeniz.edu.tr

² Ph.D., Akdeniz University, School of Physical Education and Sport, Sport Management Department, ermana@akdeniz.edu.tr

³ Akdeniz University, School of Physical Education and Sport, Sport Management Department, merrii04@hotmail.com

school and college, income level is 1000-1500 TL, living time in city is more than 16 years and living place is apartment. According to the results of study the important satisfaction sub-dimensions were accessibility and physical activity, and the important dissatisfaction sub-dimension of park users are maintenance. The findings of the study reveal that participant demographic traits and park user's characteristics affected the user satisfaction and dissatisfaction level in the park. It's suggested that when parks designed and being managed with consider these results.

Keywords: Park recreation, outdoor recreation, urban park, user satisfaction, user dissatisfaction

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Çalışmada park kullanıcılarının, 26-40 yaş aralığında, lise ve üniversite düzeyinde eğitimi olan, çoğunlukla 1000-1500 TL gelire sahip, 16 yıldan uzun süredir kentte ikamet eden, apartman dairesinde ve sitede yaşayan bireyler olduğu görülmektedir. Çalışma sonucunda, park kullanıcılarının memnuniyetini etkileyen en önemli faktörlerin ulaşılabilirlik ve fiziksel aktivite faktörleri olduğu, memnuniyetsizliği etkileyen en önemli faktörünün ise bakım-onarım faktörü olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerinin ve park kullanım özelliklerinin memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerini etkilediği görülmektedir. Bu doğrultuda yapılacak olan park tasarımlarında ve bu alanların yönetilmesinde bu özelliklerin göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Park rekreasyonu, açık hava rekreasyonu, kent parkları, kullanıcı memnuniyeti, kullanıcı memnuniyetsizliği

Giriş

Park kavramı, kent ve kentleşme kökenlidir, insanların kırsal alanlarda dağınık yaşam formundan, toplu halde yaşamaya başlayarak kentleri meydana getirmesi ile ortaya çıkmıştır. Sanayi devrimi ile hız kazanan kentleşme süreci, insanların doğal yaşam alanlarının kentler olmasına neden olmuştur. Özellikle 1950'lerde kent yaşamına olan talep artışı, dünya nüfusunun büyük bir kısmının kırsaldan kentlere göç etmeye zorlamıştır. 1950 yılında dünya nüfusunun %29,1'i kentte ve %70,9'u kırsalda yaşarken, 2010 yılına gelindiğinde bu oran %50,6'ya (kent) %49,4'tür (kırsal) (Çetinkaya, 2014:13). Bu veriler, günümüzde yaklaşık 4 milyar insanın kentlerde yaşadığı anlamına gelmektedir. Artan nüfus ve bu nüfusun kentlerde yaşama talebi, yerleşim ihtiyaçlarını karşılamak için her geçen gün toplumsal kullanıma açık doğal alanların ve kent çevresindeki ormanların tahrip olmasına neden olmakta, böylece kentte yaşayan bireylerin artan rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayacağı rekreasyon alanları azalmaktadır (Uzun ve Müderrisoğlu, 2010). Kent parkları, birçok rekreasyonel olanak sunmakla birlikte, kent içerisinde kolay ulaşılabilen ve bireyin kentin olumsuz etkilerinden kurtulmasına katkı sağlayan, açık alanlardır. Bu anlamda dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun yaşadığı kentlerde park alanlarının ve yeşil alanların önemi giderek daha da artmaktadır.

Kent parkları, kent ekosistem ağının önemli bir parçasıdır ve önemli ekosistem hizmetleri sunmaktadır. Kent parkları, kentin havasını temizlemek, rüzgarı ve gürültüyü filtrelemek ve/veya

mikroklima etkisi yaratmak gibi çevresel faydalar sunmanın (Chiesura, 2007) yansira kentte yaşayan bireylere estetik, rekreasyonel, fizyolojik ve ekonomik yararlar da sağlamaktadır (Loures et al., 2007). Ayrıca, kent parkları ve yeşil alanlar hızla kentleşmiş toplumların yaşam kaliteleri için stratejik bir önem taşımakta (Chiesura, 2007) ve sürdürülebilir kentlerin göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bazı araştırmalara göre, kent parkları ve açık alanlar insanların kendilerini iyi hissettikleri ve fiziksel aktivitelere katılmaya teşvik edildikleri yerlerdir (Jaafar ve Tudin, 2010). Parkların temel işlevi, kullanıcılarını memnun etmektir. Bu nedenle iyi yönetilen parklar başka hiçbir şeyin sağlayamayacağı hizmetleri sağlamaktadır. Parkların uzun yıllar hizmet verebilme ve fazla sayıda insan tarafından kullanılabilme gibi özellikleri vardır (Uzun, 2005). Ayrıca kent park alanları toplumun her kesimine hitap ederek, bir nevi toplumda fırsat eşitliği sağlamaktadır.

Açık hava rekreasyonu deneyimlerine yönelik ziyaretçi memnuniyet çalışmaları 1960'lı yıllardan beri ilgili literatürde önemli yer tutmaktadır (Tonge et al., 2011). Park kullanıcılarının park alanlarından fayda sağlanabilmesi için park alanlarından edindikleri deneyimlerden memnun olmaları gereklidir. Bu nedenle, kamuya yönelik açık hava rekreasyon yöneticilerinin; halkın ziyaret ettikleri tesislerden ve yararlandıkları hizmetlerden edindikleri memnuniyeti bilmeleri önemlidir (Uysal et al., 2002). Ayrıca ziyaretçilerin parklara yönelik algı ve tercihleri kent parklarının planlama ve tasarım süreçlerinde mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır (Polat, 2012). Bu nedenle kent park kullanıcılarının park alanlarından edindikleri deneyimlere yönelik memnuniyet nedenlerinin bilinmesi, kent parklarından elde edilecek faydaların artmasına ve bu alanların daha sürdürülebilir yönetilmesine katkı sağlayacaktır. Yapılan bu çalışmanın temel amacı, toplumsal açıdan önemli rol oynayan park alanlarında, rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerini belirleyerek bu alanların daha sürdürülebilir planlanmasına ve yönetilmesine destek sağlamaktır. Bu anlamda çalışma da, park kullanıcılarının demografik özellikleri, park kullanım durumları, memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörleri belirlenerek, demografik özelliklerin ve park kullanım durumlarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerine olan etkisi araştırılmıştır.

Yöntem

Çalışmada, rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesi için Antalya ili merkezinde 3 farklı bölgede bulunan park alanları seçilmiştir. Bu parklar; Atatürk Kültür Parkı, Karaalioğlu Parkı ve Kepez Kent Ormanıdır. Bu park alanlarının seçilme nedenleri, park alanlarının; yoğun olarak rekreasyon amaçlı kullanılıyor ve Antalya ilinde farklı sosyokültürel yapıdaki bireylere hitap ediyor olmasıdır.

Araştırma, üç farklı alanda gerçekleştirilen rekreasyon amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesine yönelik düzenlenen bir anket çalışmasıdır. Çalışma, Antalya ili merkezinde gerçekleştirilmiştir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 2013 yılı Antalya ili nüfusu 2.158.265 kişidir (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>). Bu anlamda çalışma için evreni temsil edecek örneklem büyüklüğü hesaplanırken örneklem büyüklüğü hesaplama tablosundan yararlanılmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:50). Yazıcıoğlu ve Erdoğan'a (2004) göre Antalya nüfusunu temsil edecek örneklem büyüklüğü, %95 güven aralığı ve %5 hata payı için 384 kişidir. Çalışma kapsamında, Atatürk Kültür Parkında 200, Karaalioğlu Parkında 200 ve Kepez Kent Ormanında 200 olmak üzere toplam 600 kişiye ulaşılarak, anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu anlamda çalışmadaki örneklem büyüklüğünün evreni temsil ettiği söylenebilir. Anket çalışması, 2013 yılı Şubat-Mayıs ayları arasında rastgele örneklem yöntemi ile yüz yüze görüşmeler yapılarak uygulanmıştır. Anket formu demografik bilgilerin bulunduğu bölüm, park kullanım özellikleri ile ilgili bölüm ve park kullanım memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin bulunduğu bölüm olmak üzere toplam üç bölümden oluşmaktadır. Anketteki memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesine için Uzun'un (2005), Dawson, Newman ve Watson (1997) ve Newman ve Dawson'ın (1998) çalışmalarından yararlanarak oluşturduğu sorulardan yararlanılmıştır.

Anketlerden elde edilen veriler SPSS 18 İstatistik programına girilerek çözümlenmeleri yapılmıştır. Kullanıcı özelliklerinin dağılım sıklıkları yüzde (%) olarak verilmiştir. Rekreasyonel amaçlı kullanılan park alanlarına ait memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin açıklanabilmesi için faktör analizinden yararlanılmıştır. Elde edilen faktör gruplarının güvenilirliğini ortaya koymak için Cronbach's Alpha analizi yapılmıştır. Park alanlarına ait memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörleri ile demografik özellikler ve park kullanım özellikleri arasındaki farkları ortaya koymak için Bağımsız Örneklem t-testi ve Tek Yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler tablolar halinde bulgulara verilmiştir.

Bulgular

Ankete katılan park kullanıcılarının % 49,5'i erkek, % 50,5'i kadındır. Katılımcıların, çoğunluğu 26 – 40 yaş (% 40,3) ve 19- 25 yaş (%31,3) aralığındadır. Eğitimleri incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun eğitim seviyelerinin yüksek olduğu görülmektedir (% 38,8'i üniversite, % 10,8 yüksek lisans ve üstü). Aylık gelir durumları incelendiğinde kullanıcıların çoğunlukla 2000 TL ve altında gelire sahip oldukları söylenebilir (% 32,2'si 1000 - 1500TL arası ve % 25,8'i 1501 – 2000TL arası). Park kullanıcılarının % 94,3'ünün kentte yaşadığı belirlenmiştir. Kentte yaşama süreleri incelendiğinde ise, çoğunlukla katılımcıların 16 yıldan uzun süredir şehirde yaşadıkları görülmektedir

(% 33,8 20 yıldan fazla ve %33,3 16 – 20 yıl). Katılımcıların oturdukları konut tipi çoğunlukla; toplu konu-site (%31,8) ve apartman dairesidir (%37,8) (Tablo 1).

Tablo 1 Kullanıcıların demografik ve çeşitli özellikleri

	n	%
Cinsiyet		
Erkek	297	49,5
Kadın	303	50,5
Yaş		
0-18 yaş	38	6,3
19-25 yaş	188	31,3
26-40 yaş	242	40,3
41-60 yaş	127	21,2
60 yaş üstü	5	0,8
Eğitim Durumu		
Okur Yazar Değil	9	1,5
İlköğretim	80	13,3
Lise	213	35,5
Üniversite	233	38,8
Lisansüstü	65	10,8
Gelir Durumunuz?		
1000 TL den az	120	20,0
1000-1500 TL	193	32,2
1501-2000 TL	155	25,8
2001-2500 TL	58	9,7
2500 TL den fazla	74	12,3

	n	%
Yaşadığınız Yer?		
Köy/Kasaba	34	5,7
Kent	566	94,3
Kentte yaşama süresi?		
0-5 yıl	30	5,0
6-10 yıl	76	12,7
11-15 yıl	91	15,2
16-20 yıl	200	33,3
20 yıldan fazla	203	33,8
Oturduğunuz Konut Tipi?		
Apartment Dairesi	227	37,8
Müstakil Ev	113	18,8
Toplu Konut/Site	191	31,8
Gece Kondu	69	11,6

Çalışmada, park kullanıcıların alanda çoğunlukla 1-3 saat (% 45,0) ve 3-5 saat (% 26,7) zaman geçirdikleri, 15 günde bir (% 49,2) bu ve benzeri alanları ziyaret ettikleri ve alana 3-5 kişilik (%37,5) ve 2 kişilik (%28,7) gruplar halinde geldikleri belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2 Kullanıcıların park kullanım özellikleri

	n	%		n	%		n	%
Geçirilen süre			Geliş sıklığı			Grup büyüklüğü		
1 saatten az	110	18,3	İlk defa	42	7,0	Tek Başına	63	10,5
1-3 saat	270	45,0	15 günde bir	295	49,2	2 kişi	172	28,7
3-5 saat	160	26,7	Ayda bir	188	31,3	3-5 kişi	225	37,5
5 saatten fazla	60	10,0	Üç ayda bir	54	9,0	5-10 kişi	104	17,3
			6 ayda bir	21	3,5	10 kişiden fazla	36	6,0

Yapılan çalışmada, rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet faktörlerini belirlemek için 33 adet memnuniyet kriteri değerlendirmeye alınmıştır. Bu kriterlerden memnuniyeti en fazla

etkileyen kriterler; park alanının yakın oluşu (3.74), park alanına kolay ulaşılabilmesi (3.71) ve bireylerin seçimlerinde daha özgür olabilmesi (3.64) kriterleridir. Memnuniyet kriterlerine ait anketin faktör yapılarını belirlemek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilerin faktör çözümlemesine uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett testi uygulanmıştır. KMO katsayısı 0.889, Barlett testi sonucu 9104.521 bulunmuştur. Bu sonuçlar, faktör analizi yapabilmek için örneklem büyüklüğünün yeterli ve verilerin ise, faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir.

Tablo 3'de görüldüğü üzere park kullanım memnuniyet kriterlerini %68,81 varyansla açıklayan 10 boyut bulunmuştur. Memnuniyet kriterlerine ait boyutlardan memnuniyeti en fazla etkileyen boyut, **IV. Ulaşılabilirlik** (3.70), **IX. Fiziksel Aktivite** (3.55), **I. Doğal özellikler** (3.51) boyutlarıken, en az etkili olanlar ise, **VI. Kendini Keşfetme** (3.24), **V. Yeni İnsanlarla Tanışma** (3.34), **II. Doğada olma** (3.36) boyutlarıdır.

Tablo 3 Park alanları memnuniyet faktörleri

Park alanları memnuniyet kriterleri	Art. Ort.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Güzel görüntülerden yararlanabilmesi	3,45	0,843									
Değişik manzaralar görme	3,59	0,835									
Görülmeğe değer manzara ve eşsiz yerleri görme	3,58	0,818									
Sessizlik ve huzur	3,55	0,756									
Macera ve keşif duygusu	3,38	0,591									
Beni eski günlere götürmesi	3,32		0,780								
Doğal bir çevrede boş zaman değerlendirebilmek	3,43		0,743								
Kendi kendine yeterli olma duygusunu geliştirmek	3,33		0,687								
Beni doğaya bağlaması	3,47		0,634								
Seyahat becerilerini geliştirmek	3,27		0,590								
Yaşam ve hayat üzerine düşünmeye neden olması	3,41			0,786							
Düşünmek ve problemleri çözmek için olanak sağlaması	3,41			0,774							
Yalnız olma ve yalnızlığı tecrübe etme	3,41			0,686							
Kendini keşfetmek	3,45			0,616							
Yaratıcılık becerisini harekete geçirmeye neden olması	3,41			0,529							
Yakın oluşu	3,74				0,838						
Kolay ulaşılabilmesi	3,71				0,782						
Seçimlerimde daha özgür olmam	3,64				0,706						
Yeni insanlarla tanışmak	3,33					0,851					
Değişik tipte insanları görmek	3,32					0,752					
Bir yeri tecrübe eden ilk insanmış gibi hissetmek	3,38					0,630					
Kendine güven duygusunu geliştirmek	3,26						0,800				

Çetinkaya, G., Erman, A., & Uzun, M. S. (2015). Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 851-869. doi: [10.14687/ijhs.v12i1.2875](https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i1.2875)

Bir hedefe yolculuk yapmayı ve başarılı bir şekilde geri dönmeyi öğrenmek	3,08						0,695				
Kendi becerilerini ve bilgilerini diğerleriyle paylaşmak	3,38						0,682				
Küçük gruplarla eğlenceli bir ortamda bulunmak	3,49							0,811			
Diğer insanlardan ayrı aileme baş başa olma fırsatı sağlaması	3,54							0,729			
Hayat hakkında heyecan duymak	3,44							0,642			
İnsanlardan uzak oluşu	3,39								0,795		
İnsan yapısı izlerde uzak bir çevre oluşu hissi	3,36								0,746		
Fiziksel sağlık ve egzersiz olanağı sağlaması	3,53									0,785	
Günlük rutinlerden kurtulma	3,58									0,761	
Çocuklarının iyi zaman geçirmesi	3,58										0,770
Arkadaşlarıyla karşılaşmak	3,44										0,745
VARYANS %		10,89	9,29	9,12	6,78	6,61	6,28	5,97	5,11	4,44	4,33
ALFA α		0,88	0,83	0,82	0,76	0,78	0,74	0,75	0,76	0,64	0,64
ARİTMATİK ORTALAMA		3,51	3,36	3,41	3,70	3,34	3,24	3,48	3,37	3,55	3,50

1: Etkisiz, 2: Az Etkili, 3: Etkili, 4: Oldukça Etkili, 5: Çok Etkili

I. Doğal özellikler, II. Doğada olma, III. Kaçış, IV. Ulaşılabilirlik, V. Yeni İnsanlarla Tanışma, VI. Kendini Keşfetme, VII. Eğlenceli Vakit Geçirme, VIII. İzole olma, IX. Fiziksel Aktivite, X. Sosyalleşme

Tablo 4 Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının cinsiyetleri ve yaşadıkları yer ile memnuniyet düzeyleri ile ilgili faktörler arasındaki farklılıklar

	Cinsiyet		Yaşanılan Yer	
	t	p	t	p
Faktör I	2.06	.04*	0.34	.74
Faktör II	3.66	.00**	0.22	.83
Faktör III	3.94	.00**	0.16	.99
Faktör IV	3.93	.00**	0.70	.60
Faktör V	3.13	.02*	0.47	.60
Faktör VI	5.02	.00**	0.82	.35
Faktör VII	3.03	.03*	0.76	.93
Faktör VIII	2.95	.03*	0.07	.81
Faktör IX	0.89	.37	0.56	.19
Faktör X	3.41	.01*	0.86	.12

*p<.05 ** p<.01

Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının cinsiyetleri ile memnuniyet düzeyleri arasında çeşitli faktörlerde anlamlı sonuçlar olduğu görülmektedir.

Tablo 5 Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının çeşitli özellikleri ile memnuniyet düzeyleri ile ilgili faktörler arasındaki farklılıklar

Faktörler	Yaş		Eğitim		Gelir		Kentte yaşama süresi		Konut tipi	
	F	p	F	p	F	p	F	p	F	p
Faktör I	2,283	,06	3,212	,01*	8,370	,00**	5,124	,00**	8,159	,00**
Faktör II	1,972	,10	3,547	,01*	6,880	,00**	5,252	,00**	14,474	,00**

Faktör III	1,579	,18	3,939	,00**	3,034	,02*	8,413	,00**	8,500	,00**
Faktör IV	2,052	,09	,595	,67	2,890	,02*	3,923	,00**	5,161	,00**
Faktör V	2,982	,02*	4,788	,00**	6,977	,00**	4,235	,00**	8,547	,00**
Faktör VI	1,086	,36	3,546	,01*	4,002	,00**	3,450	,01*	2,642	,05
Faktör VII	2,792	,03*	2,648	,03*	4,023	,00**	2,913	,02	7,271	,00**
Faktör VIII	,901	,46	4,579	,01*	8,505	,00**	3,467	,01*	10,443	,00**
Faktör IX	,661	,62	1,954	,10	5,374	,00**	2,117	,08	3,266	,02*
Faktör X	,920	,45	2,521	,04	5,410	,00**	1,505	,20	5,861	,00**

*p<.05 ** p<.01

Katılımcıların; yaşları, eğitim düzeyleri, gelir seviyeleri, kentte yaşam süreleri, ikamet ettikleri konut tipleri ile bazı memnuniyet faktörleri arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmıştır.

Bu testin sonuçlarına göre, yeni insanlarla tanışma faktörüne ait memnuniyet düzeyleri 19-25 yaş ve 26 -40 yaş aralığındaki bireylerin 41-60 yaş aralığındaki bireylere göre, eğlenceli vakit geçirme faktörüne ait memnuniyet düzeyleri 18 yaşından küçük bireylerin 41-60 yaş aralığındaki bireylere göre daha yüksektir.

Doğada olma faktöründe lisansüstü eğitime sahip bireylerin, ilköğretim ve lise eğitim düzeyinde eğitime sahip olan bireylere göre, kaçış faktöründe üniversite ve lisansüstü eğitime sahip bireylerin, ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olan bireylere göre, yeni insanlarla tanışma faktöründe lisansüstü eğitime sahip bireylerin ilköğretim ve lise düzeyinde eğitime sahip olan bireylere göre, kendini keşfetme faktöründe lise, üniversite ve lisansüstü eğitime sahip bireylerin memnuniyet düzeyleri okuryazar olmayan bireylere göre, eğlenceli vakit geçirme faktöründe lisansüstü eğitime sahip bireylerin memnuniyet düzeyleri üniversite düzeyinde eğitimi olan bireylere göre, izole olma faktöründe lisansüstü eğitime sahip bireylerin memnuniyet düzeyleri ilköğretim ve lise düzeylerinde eğitimi olan bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Doğal özellikler, kendini keşfetme, izole olma ve sosyalleşme faktörlerinde geliri 1000 TL'den az olan bireylerin diğer gelir seviyesindeki bireylere göre, doğada olma faktöründe geliri 1000 TL'den az, 1000-1500 TL ve 1501-2000 TL arasında olan bireylerin, 2001-2500 TL ve 2500 TL'den fazla olan bireylere göre; kaçış faktöründe geliri 1000 TL'den az olan bireylerin 2500 TL'den fazla olan bireylere göre, ulaşılabilirlik faktöründe geliri 1000 TL'den az olan bireylerin 1000-1500 TL olan bireylere göre, yeni insanlarla tanışma faktöründe geliri 1000 TL'den az olan bireylerin, 2001-2500 TL ve 2500 TL'den fazla olan bireylere göre, geliri 1000-1500 TL arasında olan bireylerin 2500 TL'den fazla olan bireylere göre, geliri 1501-2000 TL arasında olan bireylerin, 2001-2500 TL ve 2500 TL'den fazla olan bireylere göre, eğlenceli vakit geçirme faktöründe geliri 1000 TL'den az ve

1000-1500 TL arasında olan bireylerin, 2500 TL'den fazla olan bireylere göre, fiziksel aktivite faktöründe geliri 1000 TL'den az, 1000-1500 TL ve 1501-2000 TL arasında olan bireylerin, 2001-2500 TL ve 2500 TL'den fazla olan bireylere göre memnuniyet düzeyleri daha düşüktür.

Doğal özellikler faktöründe 0-5 yıldır ve 6-10 yıldır kentte yaşayan bireylerin 16-20 yıldır kentte yaşayan bireylere göre, doğada olma faktöründe 20 yıldan fazla süredir kentte yaşayan bireylerin 6-10 yıl ve 16-20 yıldır kentte yaşayan bireylere göre, kaçış faktöründe 20 yıldan fazla süredir kentte yaşayan bireylerin diğer sürelerde kentte yaşayan bireylere göre, ulaşılabilirlik faktöründe 0-5 yıldır kentte yaşayan bireylerin diğer sürelerde kentte yaşayan bireylere göre, yeni insanlarla tanışma faktöründe 20 yıldan fazla süredir kentte yaşayan bireylerin 6-10 yıl ve 16-20 yıldır kentte yaşayan bireylere göre, kendini keşfetme ve izole olma faktörlerinde 0-5 yıldır kentte yaşayan bireylerin 16-20 yıldır kentte yaşayan bireylere göre, memnuniyet düzeyleri daha düşüktür.

Doğal özellikler faktöründe toplu konut/sitede oturan bireylerin apartman dairesi ve müstakil evde oturan bireylere göre, Doğada olma faktöründe apartman dairesinde oturan bireylerin toplu konut/sitede ve müstakil evde oturan bireylere göre, ulaşılabilirlik faktöründe apartman dairesinde oturan bireylerin toplu konut/sitede ve gecekonduda oturan bireylere göre, yeni insanlarla tanışma, kendini keşfetme ve eğlenceli vakit geçirme faktörlerinde apartman dairesinde oturan bireylerin toplu konut/site de oturan bireylere göre, fiziksel aktivite faktörlerinde apartman dairesinde oturan bireylerin toplu konut/site de oturan bireylere göre memnuniyet düzeyleri daha düşüktür. Ayrıca, kaçış, izole olma ve sosyalleşme faktörlerinde toplu konut/sitede oturan bireylerin apartman dairesi ve müstakil evde oturan bireylere göre memnuniyet düzeyleri daha yüksektir.

Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının park alanlarında geçirdikleri süre, park alanlarına geliş sıklıkları ve park alanlarına geldikleri grup birey sayısı ile memnuniyet faktörleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak uygulanan Oneway Anova analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6 Çeşitli nitelikler ile memnuniyet düzeylerine ait faktörler arasındaki farklılıklar

Faktörler	Parkta geçirilen süre		Geliş sıklığı		Grup sayısı	
	F	p	F	p	F	p
Faktör I	1,231	,30	4,808	,00**	1,698	,15
Faktör II	2,294	,08	6,667	,00**	2,769	,06
Faktör III	3,408	,05	8,159	,00**	2,260	,06
Faktör IV	5,758	,00**	6,727	,00**	5,335	,00**

Faktör V	5,084	,00**	14,812	,00**	4,130	,00**
Faktör VI	,330	,80	3,229	,01*	2,071	,08
Faktör VII	2,519	,06	8,790	,00**	1,755	,14
Faktör VIII	,196	,90	2,772	,03*	1,147	,33
Faktör IX	2,374	,07	5,042	,00**	1,175	,32
Faktör X	3,116	,05	11,047	,00**	1,081	,37

*p<.05 ** p<.01

Katılımcıların park alanında geçirdikleri süre, geliş sıklıkları, grup büyüklükleri ile bazı memnuniyet faktörleri arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmıştır.

Bu testin sonuçlarına göre, ulaşılabilirlik faktöründe park alanında 1 saatten az süre geçiren bireylerin, diğer sürelerde zaman geçiren bireylere göre ve 1-3 saat süre geçiren bireylerin 5 saatten fazla zaman geçiren bireylere göre, yeni insanlarla tanışma faktöründe park alanlarında 1 saatten az süre geçiren bireylerin 1-3 saat ve 3-5 saat zaman geçiren bireylere göre memnuniyet düzeyleri daha düşüktür.

Doğal özellikler faktöründe park alanına 6 ayda bir gelen bireylerin diğer sıklıkta gelen bireylere göre, doğada olma ve kaçış faktörlerinde park alanına 6 ayda bir gelen bireylerin 15 günde bir ve ayda bir gelen bireylere göre, ulaşılabilirlik faktöründe park alanına ilk defa ve 6 ayda bir gelen bireylerin 15 günde bir, ayda bir ve üç ayda bir gelen bireylere göre, kendini keşfetme faktöründe park alanına ilk defa gelen bireylerin 15 günde bir ve ayda bir gelen bireylere göre, memnuniyet düzeyleri daha düşüktür. Ayrıca yeni insanlarla tanışma faktöründe park alanına 15 günde bir gelen bireylerin diğer sıklıkta gelen bireylere göre, eğlenceli vakit geçirme faktöründe park alanına 15 günde bir gelen bireylerin diğer sıklıkta gelen bireylere göre, izole olma faktöründe park alanına 15 günde bir gelen bireylerin ilk defa gelen bireylere göre, fiziksel aktivite faktöründe park alanına 15 günde bir gelen bireylerin ilk defa gelen ve üç ayda bir gelen bireylere göre, sosyalleşme faktöründe park alanına 15 günde bir gelen bireylerin ilk defa üç ayda bir ve altı ayda bir gelen bireylere göre memnuniyet düzeyleri daha yüksektir.

Ulaşılabilirlik faktöründe park alanına 5-10 kişilik gruplar gelen bireylerin diğer grup büyüklükleri ile gelen bireylere göre, yeni insanlarla tanışma faktöründe park alanına 2 kişi olarak gelen bireylerin 5-10 kişi ve 10 kişiden fazla grup büyüklükleri ile gelen bireylere göre memnuniyet düzeyleri daha yüksektir.

Yapılan çalışmada, rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyetsizlik faktörlerini belirlemek için 16 adet memnuniyetsizlik kriteri değerlendirmeye alınmıştır. Bu kriterlerden memnuniyeti en

olumsuz etkileyen kriterler; çöp görmek (3.53), tuvalet kirliliği (3.53) ve yol bakımsızlığı (3.48) kriterleridir. Memnuniyetsizlik kriterlerine ait anketin faktör yapılarını belirlemek amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilerin faktör çözümlemesine uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett testi uygulanmıştır. KMO katsayısı 0.954, Barlett testi sonucu 7558.711 bulunmuştur. Bu sonuçlar, faktör analizi yapabilmek için örneklem büyüklüğünün yeterli ve verilerin ise, faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir.

Tablo 7 Park alanları memnuniyetsizlik faktörleri

Memnuniyetsizlik kriterleri	Art. Ort.	I	II
Yönlendirme ve uyarı levhaları eksikliği	3,41	0,789	
Can ve mal güvenliği eksikliği	3,47	0,768	
Otopark eksikliği	3,28	0,767	
Yürüyüş yollarının kalabalıklığı	3,39	0,761	
Çok pahalı oluşu	3,39	0,755	
Bilgi alacak görevliye ulaşma zorluğu	3,45	0,730	
Tuvaletin yeri, çeşmenin yeri gibi alandaki kullanımlar hakkında haberdar olamama	3,23	0,720	
Alandaki görevlilerin tavrı	3,47	0,714	
Alışveriş olanaklarının eksikliği	3,35	0,672	
Vakit geçirilecek bir yer ve uğraş bulamama	3,32	0,671	
Çok fazla kömür, kül ve mangal ateşi görmek	3,26	0,649	
Yol bakımsızlığı	3,48		0,832
Çöp görmek	3,53		0,812
Trafik gürültüsü	3,46		0,791
Çok sayıda fiziksel yapı görmek (Köprüler, binalar, vb.)	3,17		0,741
Tuvalet kirliliği	3,53		0,723
VARYANS %		40,59	27,13
ALFA α		0,94	0,91
ARİTMATİK ORTALAMA		3,36	3,43

1: Etkisiz, 2: Az Etkili, 3: Etkili, 4: Oldukça Etkili, 5: Çok Etkili

I. Yönetimsel eksiklikler, II. Bakım-onarım eksiklikleri

Tablo 7 de görüldüğü üzere park kullanım memnuniyet kriterlerini %67,72 varyansla açıklayan 2 boyut bulunmuştur.

Tablo 8 Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının cinsiyetleri ve yaşadıkları yer ile memnuniyetsizlik düzeyleri ile ilgili faktörler arasındaki farklılıklar

	Cinsiyet		Yaşanılan Yer	
	t	p	t	p
Faktör I	3.16	.00**	0.65	.52
Faktör II	2.16	.03*	0.35	.35

*p<.05 ** p<.01

Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının cinsiyetleri ile memnuniyetsizlik düzeyleri arasında her iki faktörde de anlamlı sonuçlar olduğu görülmektedir. Bu anlamda, kadınların faktörlere ait memnuniyetsizlik ortalamalarının erkeklere oranla yüksek olduğu ve bu sonucun her iki faktörde de istatistiki olarak anlamlı fark yarattığı söylenebilir.

Tablo 9 Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının çeşitli özellikleri ile memnuniyetsizlik düzeyleri ile ilgili faktörler arasındaki farklılıklar

Faktörler	Yaş		Eğitim		Gelir		Kentte yaşama süresi		Konut tipi	
	F	p	F	p	F	p	F	p	F	p
Faktör I	1,807	,13	1,942	,10	4,256	,00**	6,439	,00**	4,478	,00**
Faktör II	4,389	,00**	1,735	,14	3,236	,01*	8,454	,00**	4,202	,01*

*p<.05 **p<.01

Katılımcıların; yaşları, gelir düzeyleri, kentte yaşama süreleri, konut tipleri, park alanında geçirdikleri süre ve park alanına geliş sıklıkları ile bazı memnuniyetsizlik faktörleri arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yapılmıştır.

Bu testin sonuçlarına göre, bakım-onarım eksiklikleri faktöründe 41-60 yaş arası bireylerin 0-18 yaş ve 19-25 yaş aralığındaki bireylere göre memnuniyetsizlik düzeyleri daha yüksektir.

Yönetimsel eksiklikler faktöründe 1501-2000 TL aralığında geliri olan bireylerin 1000 TL'den az, 1000-1500 TL ve 2500 TL'den fazla geliri olan bireylere göre, bakım-onarım eksiklikleri faktöründe 1501-2000 TL aralığında geliri olan bireylerin 1000-1500 TL ve 2500 TL'den fazla geliri olan bireylere göre memnuniyetsizlik düzeyleri daha yüksektir.

Bakım-onarım eksiklikleri ve yönetimsel eksiklikler faktöründe 16-20 yıldır ve 20 yıldan fazla zamandır kentte yaşayan bireylerin 0-5 yıl ve 6-10 yıldır kentte yaşayan bireylere göre memnuniyetsizlik düzeyleri daha yüksektir.

Yönetimsel eksiklikler faktöründe müstakil ev de yaşayan bireylerin toplu konut/site ve gecekonduda yaşayan bireylere göre, bakım-onarım eksiklikleri faktöründe müstakil ev de yaşayan bireylerin toplu konut/site de yaşayan bireylere göre memnuniyetsizlik düzeyleri daha düşüktür.

Yönetimsel eksiklikler faktöründe park alanında 5 saatten fazla zaman geçiren bireylerin 1-3 saat ve 3-5 saat zaman geçiren bireylere göre memnuniyetsizlik düzeyleri daha yüksektir. Ayrıca, yönetimsel eksiklikler faktöründe park alanına 6 aydan bir gelenlerin ayda bir ve üç ayda bir gelenlere göre,

bakım-onarım eksiklikleri faktöründe park alanına ilk defa gelen bireylerin 15 günde bir, ayda bir ve üç ayda bir gelen bireylere göre memnuniyetsizlik düzeyleri daha düşüktür.

Tablo 10 Rekreatyonel amaçlı park kullanıcılarının çeşitli özellikleri ile memnuniyetsizlik düzeyleri ile ilgili faktörler arasındaki farklılıklar

Faktörler	Parkta geçirilen süre		Geliş sıklığı		Grup sayısı	
	F	p	F	p	F	p
Faktör I	5,903	,00**	3,800	,01*	3,101	,10
Faktör II	2,665	,05	5,179	,00**	1,716	,15

*p<.05 ** p<.01

Tartışma ve Sonuç

Kent park alanlarında, rekreatyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerini belirlemek amaçlı gerçekleştirilen bu araştırma, Antalya ili merkezinde bulunan Atatürk Kültür Parkı, Karaalioglu Parkı ve Kepez Kent Ormanında, 600 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan park kullanıcılarının cinsiyet dağılımlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kent park kullanıcılarının çoğunluğunun 26-40 yaş aralığında, lise ve üniversite düzeyinde eğitimi olan, çoğunlukla 1000-1500 TL gelire sahip, 16 yıldan uzun süredir kentte ikamet eden, apartman dairesinde ve sitede yaşayan bireyler olduğu belirlenmiştir. Bu bireylerin park kullanım durumları incelendiğinde, bireylerin çoğunlukla 3-5 kişi ile, 15 günde bir park alanlarına geldikleri ve bu alanlarda çoğunlukla 1-3 saat zaman geçirdikleri görülmektedir.

Çalışmada, park alanlarına ait memnuniyet kriterleri 10 farklı faktörde toplanmıştır. Bu faktörler Dawson ve ark.(1997), Dawson (2006), Uzun (2005), Uzun ve Müdesseroğlu (2010) tarafından kırsal park alanı kullanıcılarının memnuniyet faktörlerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Rekreatyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyetini etkileyen en önemli faktörlerin “ulaşılabilirlik” ve “fiziksel aktivite” faktörleri olduğu belirlenmiştir. Son otuz-kırk yılda yoğun göç alan kentler milyonluk nüfuslara ulaşarak, bu yerlerde yaşayan bireylerin ihtiyaçlarına cevap veremez hale gelmişlerdir (Görmez, 2001). Şüphesiz kent içi ulaşım da büyük kentlerin önemli sorunlarından biridir. Bu anlamda, rekreatyon ihtiyacının giderilmesi için insanların kısa sürede bu etkinlikleri gerçekleştirebilecekleri yerlere ulaşmak istemeleri oldukça doğal karşılanmaktadır. Bu nedenle ulaşılabilirlik faktörünün memnuniyeti en fazla etkileyen faktör olarak çalışmada ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu sonuç, Aksoy ve Akpınar (2011) tarafından yapılan çalışmada, park alanlarının tercih edilmesini etkileyen önemli bir faktörün park alanının yakınlığı olduğu bulgusunu da destekler niteliktedir. Memnuniyeti etkileyen diğer önemli faktör fiziksel

aktivitedir. Günümüz yaşam şartları, insanların fiziksel hareketlerini azaltarak, toplumda karşılaşılan obezite, kalp ve damar hastalıkları gibi problemlerin artmasına yol açmaktadır. Obezite son on yılda %10-30 oranında küresel bir artış göstermiştir (<http://www.beslenme.gov.tr/index.php?lang=tr&page=39>). Türkiye’de dünyadaki bu artışa benzer bir yapıdadır. Türkiye İstatistik Kurumu (2012) verilerine göre ülkenin yetişkin nüfusunun %17,2’si obez, %34,8’i ise de fazla kiloludur. Ayrıca obezite, tütün kullanımı ve fiziksel aktivite eksikliğinin kalp ve damar hastalıklarının başlıca sebepleri olduğu ve bu hastalıkların küresel ölümlerin %30’unu oluşturduğu bilinmektedir (Türkiye Kalp ve Damar Hastalıklarını Önleme Programı, 2010:5). Bu nedenle günümüzde insanlar; beden ve ruh sağlıklarını korumak amacıyla fiziksel aktivite ve spora giderek daha fazla oranda yönelmektedir. Birçok araştırmacıya göre, park alanları halk sağlığı için fiziksel aktivite olanağı sağlayan önemli yerlerdir (Stanis et al., 2009). Bu nedenle yapılan çalışmada fiziksel aktivite faktörünün, memnuniyeti etkileyen bir diğer önemli faktör olarak belirlenmesi doğal karşılanmaktadır.

Çalışmada çeşitli demografik özellikler ve park kullanım durumları ile memnuniyet düzeyleri arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Cinsiyete göre, kadın park kullanıcıların memnuniyet düzeyleri erkelere oranla daha yüksektir ve bu farklılık 10 memnuniyet boyutunun 9’unda istatistiki açıdan anlamlı fark yaratmaktadır. Katılımcıların yaşları ile memnuniyet düzeyleri arasındaki farklılıklar incelendiğinde, genç yaş aralığındaki bireylerin yeni insanlarla tanışma ve eğlenceli vakit geçirme faktörlerin de özellikle 41-60 yaş aralığındaki bireylere göre daha yüksek memnuniyet düzeyinde oldukları görülmektedir. Bu farkın genç park kullanıcılarının yaşlı bireylere oranla daha çok eğlence ve sosyalleşmek amaçlı park alanlarını ziyaret etmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Eğitim düzeyine göre katılımcılar arasındaki farklılıklar incelendiğinde, yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin 10 memnuniyet faktörünün 7’sinde özellikle ilköğretim düzeyinde eğitime sahip bireylere göre memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre eğitim seviyesi yükseldikçe park kullanıcılarının memnuniyet düzeyleri de yükselmektedir. Bir diğer farklılık yaratan demografik özellik gelir seviyesi ile ilgilidir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, özellikle 1000 TL ve altı gelire sahip olan bireylerin memnuniyet düzeyleri diğer gruplardaki bireylere göre bütün faktörlerde daha düşüktür. Buna göre park kullanıcılarının gelir seviyesi arttıkça memnuniyet düzeyleri de artmaktadır. Kentte yaşama süresi ile park kullanımdan kaynaklı memnuniyet düzeyleri arasında farklılıklar belirlenmiştir. Buna göre özellikle 16 yıldan fazla süredir kentte yaşayan bireylerin, memnuniyet düzeyleri 10 boyutun 7’sinde diğer gruplara oranla daha yüksektir. Bu bulguya göre kentte uzun süredir yaşayan bireylerin, kent park kullanım memnuniyetleri daha yüksektir. Memnuniyet düzeyini etkilen bir diğer özellikte katılımcıların yaşadıkları konut tipleri ile

ilgilidir. Bulgulara göre toplu konut/sitede yaşayan bireylerin çoğunlukla memnuniyet düzeyleri diğer gruplara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Park kullanıcılarının, parkta geçirdikleri süre, park alanına geliş sıklıkları ve grup sayıları ile memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre park alanında özellikle 1 saatten az zaman geçiren bireylerin memnuniyet düzeyleri diğer bireylere göre daha düşüktür. Buna göre park kullanıcılarının park alanında geçirdikleri süre arttıkça memnuniyet düzeylerinde artış göstermektedir. Buna göre park alanına 6 ayda bir gelen bireylerin memnuniyet düzeyleri diğer gruplara göre çoğunlukla daha düşük, 15 günde bir gelen bireylerin memnuniyet düzeyleri diğer gruplara göre çoğunlukla daha yüksektir. Bu bulgulara göre, park alanlarını daha sık ziyaret eden bireylerin memnuniyet düzeyleri daha yüksektir.

Çalışmada park alanlarına ait memnuniyetsizlik kriterleri 2 faktörde toplanmıştır. Yapılan çalışmada bakım-onarım faktörünün rekreasyon amaçlı park kullanıcılarının memnuniyetsizliğini en fazla etkileyen faktör olduğu belirlenmiştir. Onsekiz ve Emür (2008) tarafından yapılan çalışmada parkın temizliği, bakım ve onarım yeterliliği memnuniyet etkileyen en önemli faktör olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca, Yücel (2007) tarafından çalışmada park alanını bakımsız bulan kullanıcıların memnuniyet düzeyinin düşük olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar yapılan çalışma ile paralellik göstermektedir.

Memnuniyetsizlik düzeyleri ile çeşitli demografik özellikler ve park kullanım durumları arasında çeşitli farklılıklar belirlenmiştir. Cinsiyete göre, kadın katılımcıların memnuniyetsizlik düzeyi ortalamaları her iki boyutta da daha yüksektir. Yaşa göre memnuniyetsizlik düzeyleri incelendiğinde, bakım-onarım faktöründe 41-60 yaş aralığındaki bireylerin memnuniyetsizlik düzeyinin 25 yaş altındaki bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durumun nedeni, genç yaştaki bireylerin, park alanlarını daha çok sosyalleşmek ve eğlenmek için kullanırken, orta yaş üstü bireylerin bu alanları daha çok doğada olmak, temiz hava almak ve rahatlamak için kullanmasından kaynaklı olabilir. Bu nedenle de orta yaş ve üstü bireylerin park alanlarındaki bakım-onarım ve temizlik eksikliklerine daha çok dikkat ettikleri düşünülmektedir. Yapılan çalışmada gelir seviyesinin memnuniyetsizlik düzeyini etkilediği belirlenmiştir. Buna göre park kullanıcılarının gelir seviyesi azaldıkça memnuniyetsizlik düzeyleri artmaktadır. Bu durum gelir seviyesi ile memnuniyet düzeyi arasındaki ilişkiyi desteklemektedir. Araştırma sonuçlarına göre gelir seviyesi ile rekreasyonel amaçlı park kullanımına ait memnuniyet düzeyi arasında doğru orantı vardır. Memnuniyetsizlik düzeyini etkilenen bir diğer unsur katılımcıların kentte yaşam süreleri ile ilgilidir. Park kullanıcılarının kentte yaşam süreleri arttıkça, park alanlarına ait memnuniyetsizlik düzeyleri de artış göstermektedir. Çalışmada kentte uzun süredir yaşayan bireylerin, hem memnuniyet hem de memnuniyetsizlik

düzeylerinin kentte daha az sürede yaşayan bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Uzun süredir kentte yaşayan bireylerin yeşil alan ve doğa da olma ihtiyacının, daha kısa süredir bu alanlar da yaşayan bireylere oranla daha fazla olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle kentte uzun süredir yaşayan ve serbest zamanlarını park alanlarında değerlendiren bireylerin memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu, aynı zamanda bu bireylerin park alanlarının kirliliğinden, bakım ve onarım yetersizliklerinden daha çok etkilendiği, bu durumda uzun süredir kentte yaşayan bireylerin memnuniyetsizlik düzeylerini arttırdığı düşünülmektedir. Park kullanıcılarının, yaşadıkları konut tipilerinin, park kullanımına ait memnuniyetsizlik faktörlerini etkilediği belirlenmiştir. Buna göre, müstakil evde yaşayan bireylerin memnuniyetsizlik düzeyleri diğer konut tiplerinde yaşayan bireylere göre daha düşüktür. Müstakil ev yaşamının yeşil alan ve açık hava ihtiyacının karşılanmasına katkı sağladığı, bu nedenle de müstakil evde yaşayan bireylerin park alanlarındaki bakım, onarım, temizlik vb. unsurlardan kaynaklanan eksikliklerden daha az etkilendiği düşünülmektedir.

Park kullanıcılarının, parkta geçirdikleri süre ve park alanına geliş sıklıkları ile memnuniyetsizlik düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre, park alanında 5 saatten uzun süre geçiren bireylerin, alandaki yönetsel eksikliklere yönelik memnuniyetsizlik düzeyleri daha yüksektir. Bu farkın, park alanında uzun süre geçiren bireylerin, park alanındaki eksiklikleri fark edecek daha fazla zamanının olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Park alanına 6 ayda bir gelen bireylerin yönetsel eksikliklere ve park alanına ilk defa gelen bireylerin bakım onarım eksikliklerine ait memnuniyetsizlik düzeylerinin diğer gruplara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Park alanına 6 ayda bir gelen ve ilk defa gelen bireylerin park alanı ait deneyimlerinin yüzeysel olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle de farklılık normal karşılanmaktadır.

Öneriler

Yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, uygulamaya yönelik çeşitli öneriler getirilmiştir. Buna göre, park alanlarına yönelik memnuniyeti arttırmak için park alanlarına olan ulaşım kanallarının artırılmalı, park kullanıcılarının park alanına ve park içerisinde ulaşımını kolaylaştırıcı tasarımlar yapılmalıdır. Ayrıca, park alanı içerisinde kullanıcıların yararlanabilecekleri fiziksel aktivite ve spor olanaklarını arttırmak, bireylerin park kullanımına yönelik memnuniyet düzeylerini arttırabilir. Bu noktada, toplumun sosyo-kültürel yapısına uygun ve toplum tarafından kabul görebilecek olanakların artırılması önerilmektedir. Yapılan çalışmada genç yaşta bireylerin daha çok eğlenme ve sosyalleşme amaçlı kullanımdan memnun oldukları görülürken, orta yaş ve üstü bireylerin daha çok rahatlamak, dinlenmek ve fiziksel aktiviteye katılmak amaçlı bu alanları kullandıkları belirlenmiştir. Bu nedenle park alanları tasarlanırken ve yönetilirken yaş gruplarına göre kullanıcılara yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. Park alanlarında çoğunlukla 1-3 saat süre geçirildiği

Çetinkaya, G., Erman, A., & Uzun, M. S. (2015). Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 851-869. doi: [10.14687/ijhs.v12i1.2875](https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i1.2875)

ve bu alanlarda geçirilen sürenin artmasıyla katılımcıların memnuniyet düzeylerinin azaldığı görülmektedir. Bu anlamda, katılımcıların park alanlarında daha uzun süre geçirebilecekleri ortamlar tasarlamak ve park alanındaki gerçekleştirilebilecek etkinlikleri çeşitlendirmek gerektiği düşünülmektedir. Park alanında gerçekleştirilebilecek etkinliklerin artırılması ve çeşitlendirilmesi, park alanlarının kullanım sıklıklarının da olumlu etkileyecektir. Bu nedenle, düzenlenecek olan park alanlarında, sosyal, kültürel ve sportif alanlar yaratılarak, bu alanlara yönelik etkinlikler düzenlenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Aksoy, Y., Akpınar, A. (2011). Yeşil alan kullanımı ve yeşil alan gereksinimi üzerine bir araştırma İstanbul ili Fatih ilçesi örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 20, 81-96.
- Chiesura, A. (2007). The role of urban parks for sustainable city. *Landscape and Urban Planning*, 68, 129-138.
- Çetinkaya, G., (2014). *Doğa yürüyüşü parkurlarının turizm amaçlı değerlendirilmesi: Antalya Beydağları örneği*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Antalya.
- Dawson, C.P., Newman, P., Watson, A., (1997). Cognitive dimensions of recreational user experiences in wilderness: An exploratory study in Adirondack Wilderness Areas. *Proceedings of The 1997 Northeastern Recreation Research Symposium*. New York. GTR-NE-241. pp:257-259.
- Dawson, C.P., (2006). Wilderness as a place: Human dimensions of the wilderness experience. *Proceedings of the 2006 Northeastern Recreation Research Symposium*. New York. GTR-NRS-14. pp:57-62.
- Jaafar, N., Tudin, R., (2010). UPARQUAL: The development of an urban park satisfaction measurement scale. *International Journal of Business and Society* 11(2),17-34.
- Loures, L., Santos, R., Panagopoulos, T., (2007). Urban parks and sustainable city planning - The case of Portimão. Portugal, *Wseas transactions on environment and development*, 10(3), 171-18.
- Newman, P., Dawson, C.P., (1998). The human dimensions of the wilderness experience in The High Peaks Wilderness Area. *Proceedings of the 1998 Northeastern Recreation Research Symposium*. New York. GTR-NE-255 pp:122-128.
- Onsekiz, D., Emür, S.H., (2008). Kent parklarında kullanıcı tercihleri ve değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 24(1), 69-104.
- Polat, A.,T., (2012). *Kent parklarında görsel kalite ve doğallık derecesi arasındaki ilişkilerin belirlenmesi*. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2(3):85-92.
- Stanis, S.,A., Schneider, I.,E., Anderson, D.,H. (2009). State park visitors' leisure time physical activity, constraints, and negotiation strategies. *Journal of Park and Recreation Administration*, 27(3), 21-41.
- TC Sağlık Bakanlığı (2010). *Türkiye Kalp ve Damar Hastalıklarını Önleme Programı. Birincil, İkincil ve Üçüncül Korumaya Yönelik Stratejik Plan ve Eylem Planı (2010-2014)*. T.C. Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yayın no:812, Ankara.
- Tonge, J., Moore, S.,A., Taplin, R., (2011). Visitor satisfaction analysis as a tool for park managers: a review and case study. *Annals of Leisure Research*, 14(4), 289-303.

Çetinkaya, G., Erman, A., & Uzun, M. S. (2015). Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 851-869. doi: [10.14687/ijhs.v12i1.2875](https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i1.2875)

Uzun, S., (2005). *Kırsal ve kentsel alanlardaki parklarda kullanıcı memnuniyeti; Gölçük ormanı dinlenme alanı ve İnönü parkı örneği*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

Uzun, S., Müderrisoğlu, H., (2010). Kent rekreasyon alanlarında kullanıcı memnuniyeti: Bolu Gölçük ormanı dinlenme yeri örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 1, 67-82.

Uysal, M., Eser, Z. I. Birkan. (2002). Measuring Visitor Satisfaction: An Outdoor Recreational Setting. *TTRA's 33rd Annual Conference Proceedings*, pp. 279-284 (CD ROM). June 23-27, Arlington, VA, USA.

Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara:Detay Yayıncılık.

Yücel, G.,F., (2007) Park alanlarında kullanıcı memnuniyeti açısından bakımın önemi. *YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 2(3),176-187.

<http://www.beslenme.gov.tr/index.php?lang=tr&page=39> Erişim tarihi:17.03.2014

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul> Erişim tarihi:13.03.2014

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13490> Erişim tarihi:20.03.2014

Extended English Abstract

The urban park movement is concerning with urban life and urbanization. The migration from rural to urban and rapid population growth on urbanisation caused negative impact on human life. Especially following the industrial revolution with its massive urbanization in the 19th century and the continued explosive growth of urban areas and the decline of nature throughout the 20th century, the alienation between people and the nature was increased (Loures et al.,2007). Reason of these alienation human needs with regard to nature is increased too. Urban parks support to life quality of humans for fulfill this natural needs. Researchers' claim that urban parks are locate in cities that can improve people's wellbeing and encourage people's involvement in physical activities (Jaafar & Tudin, 2010). Public park managers, leisure service managers and park designers need to know that park user's needs and expectation from urban parks. If they know this knowledge, they can improve social benefit of parks for people who live urban.

The aim of this study was to determine the satisfaction and dissatisfaction factors of the park users. The survey applied on Atatürk Culture Parks, Karaalioğlu Parks and Kepez Urbun Forest which have been selected as the sample areas in three different regions of Antalya. The questionnaire was applied by random sampling in every park. Uzun's (2005) questionnaire which prepared to Dawson, Newman & Watson (1997) and Newman & Dawson's (1998) studies were used to the determined of user's satisfaction and dissatisfaction factors in the study. All data analysis was conducted using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 18). Frequency and percentage analysis were used to analyze participant demographic traits and park users' characteristics. Independent sample t-test and one way Anova tests were used to assess the mean differences in datum. In total 600 park users, of whom 303 were females and 297 males, participated in the survey. According the findings were park participants' age range is 26-40, level of education is high school and college, income level is 1000-1500 TL, living time in city is more than 16 years and living place is apartment. The participant mostly prefers to spend 1-3 hours each park, visiting frequency is every 15 days and group size is 3-5 persons. According to the

results of the study most important satisfaction sub-dimensions were “accessibility” (Mean=3.70, Standars deviation=0.96) and “physical activity” (M=3.55, SD=0.90), and the most important dissatisfaction sub-dimention of park users are “maintenance” (M=3.45, SD=1.12).

The findings of the study reveal that participant demographic traits and park user’s characteristics affected the user satisfaction and dissatisfaction level in urban park. Ten sub-dimention of satisfaction was determined by the study with 33 questions. This results show that similar to Dawson et al.(1997), Dawson (2006), Uzun (2005), Uzun & Müdessiroğlu (2010) studies. Gender affects the satisfaction and dissatisfaction sub-dimensions, in all dimention, female users more satisfied and dissatisfied than male users. A relationship were exists between two satisfaction factors and age groups of the users. Especially young participants more satisfied than 41-60 year age group “Meet with new people” and “Have the fun time” in sub-dimensions. Another significant relationship was found between satisfaction factors and education level of park users. Park users who have had high school education level more satisfied than primary school graduates. Another significant relation was found between satisfaction factors and income levels. The low-income park users less satisfied than the other groups. Another finding of the study park users who lives in the city more than 16 years more satisfied than the other groups. Two dissatisfaction factors determined the study with 16 questions. A relationship exists between dissatisfaction factors and age groups of the users. The 41-60 year age group park users more dissatisfied than young park users in the maintenance factor. Another significant relation found between dissatisfaction factors and income levels. The low-income park users more dissatisfied than the other income levels group. Research results show that if the income levels of park users increase, the satisfaction levels of park users increase too. According to study “spending time in park” and “frequency of visit” affect satisfaction and dissatisfaction levels of park users. Park users who spend more than 5 hour in park more satisfied than other groups. On the other hand park users who spend less than 1 hour in the park more dissatisfied than other group. The park users who visit park semi-annually more dissatisfied than other group, and park users who visit park every 15 days more satisfied than other groups.

According to results of the study, park users were expected to be easily accessible and physical activity opportunities. It’s suggested that to increase of park user satisfaction, park managers or designers have to do more accessible park design and parks have to provide varied physical activity opportunities. On the other hand “maintenance” is the most important dissatisfaction factor at park. Thus the park managers have to do maintenance works for users’ satisfaction.